rCW
Regiecollege
Waddengebied

Ruiterskwartier 121a
8911 BS Leeuwarden
T 058 - 233 9010
F 058 - 233 9011
E info@rcw.waddenzee.nl

De minister van Infrastructuur en Milieu
mw.drs. M.H. Schultz van Haegen
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAG

Ons kenmerk: RCW- 2014september
Datum: 5 september 2014
Onderwerp: Windenergie en het Waddengebied - veel te winnen, veel te verliezen

Geachte mevrouw Schultz,

Het Regiecollege Waddengebied (RCW)[1] vraagt uw aandacht voor "windenergie in relatie tot het Waddengebied".

Er zijn veel plannen in het Waddengebied om de energieopgave op het terrein van (wind)energie te realiseren. Er zijn verkenningen, beleidsvoornemens en beleid op nationaal en provinciaal niveau. Het windenergievraagstuk is in het RCW besproken om te komen tot een gemeenschappelijk beeld van windenergie rondom de Waddenzee (on shore, near shore en off shore). Het energievraagstuk en de Wadden zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en kunnen elkaar versterken. Het doel van de besprekingen was om kansen te benoemen en ook aan te geven waar rekening mee gehouden zou moeten worden gelet op een integrale blik waarmee het RCW naar het Waddengebied kijkt. Wij bieden u hierbij graag de resultaten van de besprekingen ten aanzien van windenergie als zogenaamd "RCW-beeld" aan. In breder energieverband stemmen wij met het Bestuurlijk Overleg Noord-Nederland eens per half jaar af over het Noordelijk energieprogramma Switch.

Over windenergie worden de komende tijd besluiten voorbereid en genomen vanuit het perspectief van de verschillende overheden. Er valt veel te winnen en veel te verliezen als het gaat om het plaatsen van windmolens in het Waddengebied. Het RCW-beeld op windenergie vanuit de Wadden treedt niet in de verantwoordelijkheid van de verschillende overheden. Bijvoorbeeld in de Intentieverklaring over de Dijkverbetering Eemshaven - Delfzijl, waarin koppeling van realisatie van windturbines en dijkverbetering als mogelijkheid bekeken wordt. De structuurvisie Derde Nota Waddenzee hanteren we als kader voor ons RCW-beeld[2].

---

[1] In het RCW zijn Rijk, Provincies, Gemeenten, Waterschappen, Wetenschappen, Ecologie en Economie vertegenwoordigd. Het RCW kijkt met integrale blik naar het Waddengebied en stemt de verschillende belangen op elkaar af. Er wordt informatie gedeeld en leden buigen zich over de ontwikkelingen die ontstaan binnen het Waddengebied. Het RCW ontwikkelt zelf geen beleid. Wel heeft het oog voor hedendaagse ontwikkelingen en zoekt het praktische oplossingen voor vraagstukken die zich voordoen. Het doel is het Waddengebied te versterken. Het RCW bespreekt strategische onderwerpen, afstemmingspunten en actualiteiten ten aanzien van het Waddengebied.

[2] "blz 17 pkb: "Er mogen in de Waddenzee geen windturbines worden geplaatst. De toelaatbaarheid van plaatsing in de nabijheid van het pkb-gebied zal van geval tot geval worden beoordeeld, door toepassing van de criteria zoals opgenomen in het nationaal ruimtelijke kader en het afwegingskader zoals aangegeven in deze pkb".

Het RCW-beeld, vanuit het perspectief van de Wadden als grootste wetland van Europa met Werelderfgoedstatus, is gericht op ruimtelijke aspecten. Daarnaast zijn uiteraard andere aspecten aan de orde zoals ecologie, veiligheid van de dijken, maar ook leefbaarheid.

Op dit moment is ons beeld dat het Waddengebied er, wat betreft windenergie, goed bijligt. Het overheersende beeld, is een beeld van grote weidsheid en openheid, dat grotendeels niet door windenergiemasten wordt doorbroken. De weidsheid is robuust maar kwetsbaar. Met een aantal principes bij het plaatsen van windmasten zal de weidsheid en openheid naar de mening van het RCW gehandhaafd kunnen blijven, waarbij windenergie in het Waddengebied wel mogelijk is.

Het huidige beeld levert op:

- Kijkend van de vaste wal naar zee, dan is er een ongestoord beeld, met uitzondering van het Duitse park RIFF-gat, dat vanaf de kust bij bijvoorbeeld Lauwersoog op 40 km "als een baken in zee" duidelijk zichtbaar is. RIFF-gat ligt boven het eiland Borkum near shore in zee.
- Kijkend van de Eilanden naar zee is het beeld open, offshore is geen hindering.
- Kijkend van het Wad naar de Waddenkust, dan blijken de kleine molens niet storend, de kerktorens zijn steeds iets hoger. Een aantal grotere molens die langs de kust zijn geplaatst doorbreken de openheid. Het "zomen" met windmolens langs de kust/het plaatsen van molens in de breedte langs de kust, blijkt visueel veel impact te hebben.
- Kijkend van het Wad naar de Waddenkust dan blijken de grote molens (masthoogte > 75 meter) beeldbepalend te zijn. De masten zijn te zien zonder dat het landschap zichtbaar is en van grote afstand.
- Kijkend van de Waddenkust naar de Noordzee dan lijkt, door spiegelingen van het wateroppervlak, het booreiland dat boven Ameland staat, op het eiland te staan.

Het "RCW-beeld windenergie"
Als integrale aanpak voor windmasten in het Waddengebied komen wij tot het volgende:

- Wind off shore is een goede mogelijkheid voor windenergie en Wadden (aandacht voor bekabeling, aanlanding en servicing);
- Wind near shore in het Waddengebied heeft een groot negatief effect en is geen goede keuze. De windmolens zullen ogenschijnlijk op de eilanden staan, zijn overal zichtbaar en dus van grote invloed op de toeristische sector. Deze molens beperken daarmee de openheid van het hele gebied en doen afbreuk aan het ruime zicht en het ongestoorde karakter van de Wadden;
- Wind op de Eilanden geeft hetzelfde effect als near shore, vasthouden aan openheid is van belang, clusters zijn niet mogelijk;
- Wind op de Waddenzee is niet mogelijk binnen de Structuurvisie Derde Nota Waddenzee, het Werelderfgoed en de internationale afspraken;
- Voor wind on shore geldt dat er nog veel gaafheid aan de kust bestaat, er zijn nog veel gebieden die vensters genoemd kunnen worden: gebieden waar geen masten staan. Het zou goed zijn die vensters te handhaven, de openheid hier maximaal te houden.
- De te plaatsen windmolens zouden de Waddenkust niet af moeten zomen/langs de kust moeten worden geplaatst, maar geclusterd buiten de vensters.

De vensters die op de kust bestaan zijn:

- Den Helder/Den Oever
- Den Oever/Kop van de Afsluitdijk (Fryslân)
- Kop van de Afsluitdijk/Harlingen
- Harlingen/Eemshaven
- Eemshaven/Delfzijl
- Delfzijl/Nieuwe Statenzijl

Een van de leden van het RCW is voorstander van het creëren van een venster wat betreft windmolens van de kop van de Afsluitdijk in Fryslân tot de Eemshaven.

Wij verzoeken u - gelet op de opdracht van het RCW om integraal naar het Waddengebied te kijken - het RCW-beeld te betrekken bij uw nadere afwegingen ten aanzien van windenergie.

Wij zijn graag bereid een en ander toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Bas Eenhoorn

voorzitter Regiecollege Waddengebied

deze brief is verzonden
Aan de minister en de staatssecretaris van Economische Zaken
Aan de minister van Infrastructuur en Milieu
Aan de gedeputeerden windenergie van de Waddenprovincies
Aan de colleges en besturen betrokken bij het Regiecollege Waddengebied